

BIBLIAISMERET - HIT GYŰLEKEZETE

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

Az vizsgázónak képesnek kell lennie arra, hogy a Bibliát ne csak olvassa, hanem bizonyos témák szerint tanulmányozza is; el kell tehát sajátítania az ún. szisztematikus olvasás képességét. Képesnek kell lennie továbbá a leggyakrabban felmerülő bibliai témákkal kapcsolatban konkrét szöveghelyek, illetve bibliai történet idézésére, bibliai szöveg alapvető mondanivalójának kifejtésére.

Képesnek kell lennie arra is, hogy bibliai eseményeket értelmezzen, azaz azoknak jelentést tulajdonítson; az Írás korokon túlmutató, a jelenre vagy akár önnön helyzetére vonatkoztatható tanulságait felismerje.

Az ó- és újszövetségi szövegek ismeretében legyen képes arra, hogy a bibliai eseményeket a világtörténelemben elhelyezze; valamint arra is, hogy az ó- és újszövetséget egymásra vonatkoztatva is értelmezze: lássa be bizonyos szöveghelyek jelentésbeli párhuzamosságát.

Képesnek kell lennie arra is, hogy etikai kérdéseket, mai problémákat elemezzen, ezekben foglaljon állást, véleményét indokolja.

B) TÉMAKÖRÖK

Témakörök	Középszint	Emelt szint
BIBLIAISMERET		
<i>1. Ószövetség</i> 1.1. Teremtés és a lelkiismereti kor	A világ és az ember teremtése. A bűnbeesés Ismerje az ember teremtésének céljait, a bűnbeesés folyamatát és következményeit. Ismerje Káin és Ábel történetét és tanulságait. Az özönvíz és a nemzetek eredete	Ismerje a kettős teremtésméleletet. Legyen képes összekapcsolni Noé történetét az utolsó idők eseményeivel és az egyházzal, valamint Nimródót és a Babel tornyát az utolsó idők antikrisztusi világával.
1.2. A pátriárkák élete és kora	A pátriárkák történetei: Ábrahám, Izsák, Jákob, József Mutassa be Ábrahámot, mint a hit atyját és Isten barátját. Ismerje fel a párhuzamot Izsák feláldozása és Jézus Krisztus áldozata között. Tudja, hogy milyen messiási előképek szerepelnek József	Ismerje Ábrahám áldásának birtokba vételét és ígéreteinek megvalósulását utódjai életében.

	történetében.	
1.3. Az exodus és a törvény	Mózes élete és szolgálata Ismerje a tíz csapást és a páskabarányt mint Jézus Krisztusra utaló előképet. Pusztai vándorlás és a szövetségkötés Ismerje a tízparancsolatot és tudja elemezni az Újszövetség szemszögéből. Ismerje a Szent Sátor berendezéseit és annak szimbolikáját.	Mutassa be az egyiptomi rendszert a zsidó nép életkörülményein keresztül, és a zsidó nép magatartását a fogság alatt. Tudja bemutatni a zsidó nép pusztai vándorlásának szellemi és erkölcsi tanulságait.
1.4. A honfoglalás és a bírák kora	Ismerje a honfoglalás főbb eseményeit (Átkelés a Jordánon, Jerikó és Ai ostroma, Ákán bűne és a gibeoniták csalárdsága.) Ismerje Gedeon és Sámson életének és munkásságának tanulságait, valamint a bírák korának jellemzőit.	Mutassa be a honfoglalás szellemi, erkölcsi üzenetét az újszövetségi hívők számára.
1.5. A királyság kora	A királyság kialakulása Dávid és Salamon királysága A kettészakadt királyság - Izrael és Júda Illés és Elizeus próféták tevékenysége	Mutassa be Sámuel próféta tevékenységén keresztül az átmenetet a bírák korából a királyság létrejöttéig. Ismerje fel és hasonlítsa össze Saul bukásának, valamint Dávid sikerének okait. Tudja értelmezni Salamon királyságát mint a messiási kor szimbólumát. Tudja bemutatni a királyok szellemi életén és tevékenységén keresztül, hogy ez milyen hatással volt a hanyatlás és a fogság előidézésére, illetve késleltetésére.
1.6. A babiloni fogság	Izrael és Júda fogságbavitelének története. Eszter története A hazatérés: Ezsdrás és Nehémiás tevékenysége	Tudja bemutatni a fogságban élő zsidó nép életkörülményeit, társadalmi helyzetét. Legyen képes felismerni a helyreállítás szellemi alapelveit.
1.7. A költészeti könyvek	Ismerje a Biblia költészeti könyveinek összességét, azok szerzőit és főbb üzeneteit. Ismerje a zsoltárok keletkezésének körülményeit,	Tudja összehasonlítani a mózesi és a dávidi sátrat és istentiszteletet. Legyen tisztában a dávidi istentisztelet módjával, formájával,

	szerepüket az istentiszteletben.	valamint annak újszövetségi előkép voltával.
1.8. A próféták	Ismerje a nagy próféták (Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel és Dániel) tevékenységét és üzenetük lényegét. Ismerje a főbb messiási próféciákat, és azok beteljesedését, valamint a nemzetekre és Izraelre vonatkozó utolsó időkről szóló próféciákat.	Jóel, Mikeás, Aggeus, Zakariás, Malakiás
2. Alapvető ószövetségi bevezetéstudományi ismeretek	A Biblia keletkezése, az ószövetség könyveinek keletkezése és felosztása: történeti, költészeti és prófétai	
3. Újszövetség 3.1. Az Evangéliumok	Keresztelő János élete és munkássága Jézus Krisztus földi életének eseményei, tanítása. Ismerje főbb tanításait (hegyi beszéd, megbocsátás, imádkozás, tanítványság, Jézus követése, Isten országáról szóló példázatok), és tudja vonatkoztatni azokat a keresztény hívő életre.	Ismerje Nikodémus és a samáriai asszony Jézussal való beszélgetésének szellemi tartalmát.
	Az apostolok elhívása	
	Legyen tisztában Jézus Krisztus helyettesítő és engesztelő áldozatának jelentőségével.	
3.2. Az Apostolok cselekedetei	A Szent Lélek kiáradása Legyen tisztában a Pünkösöd eseményének jelentőségével. Ismerje Pál apostol életútját és szolgálatának jelentőségét.	Ismerjen a Pünkösdre utaló ószövetségi próféciát.
3.3. Az újszövetségi levelek	Ismerje Pál apostol levelei közül rómaiakhoz, korinthusiakhoz, efézusiakhoz, valamint a Zsidókhoz írt levél tartalmát és főbb üzeneteit.	Az apostoli levelek tartalmának ismerete. Legyen képes összehasonlítani az ószövetségi áldozatokat és a papi szolgálatot Jézus Krisztus áldozatával és főpapi szolgálatával a Zsidókhoz írt levél alapján. Tudja bemutatni Jézus Krisztus megdicsőülését, valamint a törvény és a kegyelem viszonyát Pál leveleiben.

3.4. A Jelenések könyve	Tudja értelmezni a hét gyülekezetnek adott üzeneteket. Legyen tisztában az utolsó idők eseményeivel (Antikrisztus uralma, Krisztus visszajövele, az ezeréves királyság és az örökkévalóság).	Legyen képes összekapcsolni az utolsó idők eseményeit az ószövetségi próféciákkal és Jézus utolsó időkről szóló tanításával.
4. Alapvető újszövetségi bevezetéstudományi ismeretek	Az evangéliumok és az apostolok cselekedetei keletkezésének története és célja. A jelenések könyv keletkezésének és szerzőjének bemutatása.	Párhuzamok és eltérések az evangéliumokban és ezek okai. Az újszövetségi levelek felosztása: páli levelek: tanítói és pásztori; egyetemes.
<i>KORTÖRTÉNETI HÁTTÉR</i>		
<i>Kortörténeti ismeretek</i>		
4.1. Az ószövetségi zsidóság és nemzetek története	A zsidó nép eredete, pátriárkák, egyiptomi fogság és honfoglalás. Királyság kora, Izrael és Júda. Az asszír és a babiloni fogság, a helyreállítás és a diaszpóra.	Pátriárkák korának kronológiája. Egyiptom. A kánaánita népek és Izrael kapcsolata. A királyság, a próféta és a papság intézménye. Izrael és a környező népek kapcsolata. A birodalmak és a zsidó nemzeti szuverenitás.
4.2. A korai egyház története	Jézus és az apostolok korának történeti háttére: az intertestamentális kor. Tudja ismertetni a jeruzsálemi gyülekezet történetét és üldöztetését. Tudja bemutatni a kereszténység elterjedésének főbb állomásait és jelentősebb gyülekezeteit.	Zsidók a római uralom alatt. A zsidóság vallási élete, vallási mozgalmak, irányzatok: farizeus, esszénus, szadduceus, zélóta. Mutassa be az egyház működését és az újszövetségi istentiszteletet az apostolok cselekedetei és az újszövetségi levelek alapján.
<i>FUNDAMENTÁLIS TEOLÓGIA</i>		
5. A kereszténység alaptanításai	Legyen tisztában a megtérés szó görög és héber jelentésével. Tudjon mondani bibliai példákat a megtérésre.	
5.1. A megtérés		
5.2. A bibliai hit	Ismerje a hit bibliai meghatározását, Jézus tanítását a hitről.	
5.3. A keresztségek	Legyen tisztában a vízkereszttség szellemi tartalmával, ószövetségi előképeivel, és tudjon	

	példákat mondani az újszövetségi könyvekből. Ismerje a Szent Szellem gyümölcseit és ajándékait és Jézusnak a Szent Szellemről mondott ígéreteit. Tudjon példákat mondani a Szent Szellemmel való megkeresztelkedésre.	
5.4. A kézrátevés	Ismerje a kézrátevés szellemi jelentőségét, és tudjon megnevezni ó- és újszövetségi példákat.	
5.5. A halottak feltámadása	Ismerje a halottak feltámadásának szakaszait és az azokra utaló bibliai próféciákat.	
5.6. Az örök ítélet	Ismerje az isteni ítélet elveit, és tudjon megnevezni néhány történelmi ítéletet, valamint ismerje a jövőben megvalósuló ítéleteket.	
<i>BIBLIAI ÜNNEPEK</i>		
6. Az Úr ünnepei	Páska ünnepe	Hanuka
	Kovásztalán kenyerek ünnepe	Purim
	Első zsengek ünnepe	Jubileumi év
	Hetek ünnepe	
	Kürtzengés ünnepe	
	Engesztelés napja	
	Sátorok ünnepe	
<i>A KERESZTÉNY ERKÖLCSI ÉLET - ETIKA</i>		
7. A keresztény erkölcsi élet - etika	Erkölc, erkölcsi döntés, etika fogalma. Az erkölcs keresztény megítélése a bűn és a kegyelem fényében. A belső törvény: a lelkiismeret. Tolerancia és megalkuvás.	Tudja ismertetni az apostoli levelek alapján a keresztény életvitel főbb normáit, a hívőknek szóló intelmeket, a családról, a beszédről és a hívők közötti kapcsolatokról szóló tanításokat.
	A keresztény etika normái a családi élet, a munka és a társadalmi élet területén.	
	A Tízparancsolat etikai üzenete.	

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint	Emelt szint	
Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
15 perc	180 perc	20 perc
50 pont	100 pont	50 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint	Emelt szint	
	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS
A vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja	Biblia (Károli); Bibliai Atlasz (Aharoni-Avi Yonah)	A II. részhez Biblia (Károli)	Biblia (Károli); Bibliai Atlasz (Aharoni-Avi Yonah)

Közzé kell tenni

	Középszint	Emelt szint	
	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	témakörök	témakörök	témakörök
Mikor?	jogsabály szerint	jogsabály szerint	jogsabály szerint

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Középszint
Szóbeli vizsga
15 perc
50 pont
A feladat: 10 perc 30 pont

B feladat: 5 perc 10 pont
A és B előadásmód 10 pont

Szóbeli vizsga

A tételsor legalább 20 tételből áll. Évente legalább öt új, a május-júniusi vizsgaidőszakban nem szereplő tételt kell beiktatni, ugyanannyi régi helyett.

A felkészüléshez a Károli Gáspár által fordított Biblia, valamint Bibliai Atlasz (Aharoni-Avi Yonah) használata megengedett.

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A tételsor összeállításáért a szaktanár a felelős. A tételsort úgy kell összeállítani, hogy a tételek 60%-a a bibliaismereti, 40%-a a kortörténeti háttér, a fundamentális teológia, a bibliai ünnepek, valamint a keresztény erkölcsi élet témaköreiből kerüljön ki. Egy tétel egy A és egy B feladatból áll. Az A feladatok egy-egy témakör átfogó anyagából jelölnék ki egy-egy témát, amelyben a vizsgázó bemutatja alapvető bibliai ismereteit, tudását. A B feladatok rövidebb témák, fogalmak bemutatását, megadott bibliai idézet értelmezését kívánják meg a vizsgázótól. A szaktanár az A feladathoz mindig más témakörből illeszt B feladatot.

A szóbeli tételsorra vonatkozó nyilvánosságra hozatali szabályok

A témaköröket kell nyilvánosságra hozni, a konkrét tételcímeket nem lehet megadni a vizsgázóknak.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A vizsgázó a feleletre maximum 50 pontot kap. A vizsgázó szóbeli vizsgateljesítményének értékelése a következő általános értékelési kritériumok alkalmazásával történik.

A középszintű szóbeli tételek kifejtésének értékelési kritériumai	Pontérték
<i>Tartalom</i>	(A feladat 30 pont + B feladat 10 pont =) 40 pont

- témataratás
- a téma bemutatásában érvényesülő bibliaismereti, egyháztörténeti, etikai, teológiai, illetve kulturális tájékozottság, tárgyi tudás
- megfelelő szó- és fogalomhasználat
- gondolatgazdagság, problémaérzékenység

<i>Előadásmód</i>	(A feladat +B feladat =) 10 pont
-------------------	----------------------------------

- a témák megfelelő világos felépítése

- logikus érvelés
- világos nyelvi forma
- lényegkiemelés, rendszerezés

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Emelt szint		
Írásbeli vizsga		Szóbeli vizsga
180 perc		20 perc
100 pont		50 pont
I. feladatlap (Bibliaismereti feladatsor) 60 perc 40 pont	II. feladatlap (Szövegalkotási feladat) 120 perc 60 pont	A feladat: 15 perc 30 pont
		B feladat: 5 perc 10 pont
		A és B előadásmód 10 pont

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

Az I. feladatlap megoldására 60 perc áll rendelkezésre. A felügyelő tanár az első feladatlapot beszedi és kiosztja a II. feladatlapot, melynek megoldási időtartama 120 perc.

Az I. feladatlap megoldásához semmilyen segédeszköz nem használható.

A II. feladatlap megoldásához a Károli Gáspár által fordított Biblia használata megengedett.

Az írásbeli feladatlap tartalmi és formai jellemzői

Az írásbeli vizsga két, jól elkülönülő részből áll:

Az I. feladatlap 15-20 feladatot tartalmaz, amely bibliaismeret, alapfogalmak, egyszerű összefüggések ismeretét hivatott ellenőrizni.

Ebben a részben mutatja be a vizsgázó komplex bibliaismereti tudását, összetettebb teológiai kérdések világos megfogalmazási képességét, önálló vélemény- és ítéletalkotási készségét.

A II. feladatlap megoldásakor a vizsgázó értekező dolgozat műfajában fejti ki a megadott cím tartalmát, két írásbeli tételcím közül választhat.

Az írásbeli feladatlap értékelése

Az írásbeli vizsgarész (100 pont)	
Bibliaismereti feladatsor	40 pont
Szövegalkotási feladat	60 pont

Szóbeli vizsga

A szóbeli tétel sor 20 tételből áll, melyek közül legalább 5 tételt évről évre módosítani kell. Minden tétel egy A és egy B feladatot tartalmaz.

A szóbeli tétel sor formai és tartalmi jellemzői

A szóbeli vizsga témakörei, az A és B feladatok összeállítási lehetőségei és feltételei azonosak a középszintű vizsgáéval. Az emelt szintű érettségi vizsga tartalmi követelményrendszere magába foglalja a középszintű vizsga követelményeit. (A táblázatban az emelt szintű vizsga követelményei oszlop csak a többletet fogalmazza meg.)

Az emelt szintű vizsgán különös figyelemmel kell az A vagy B feladatban megfogalmazni azokat a témákat, amelyek a középszintű érettségi követelményeiben nem szerepelnek. A feladatjavaslatok közül az átfogóbb, tágabb ismeretanyagot és mélyebb értelmezést igénylő feladatok célszerű az emelt szintű vizsgára kiválasztani.

A szóbeli tétel sorra vonatkozó nyilvánosságra hozatali szabályok

A témaköröket kell nyilvánosságra hozni, a konkrét tételcímeket nem lehet megadni a vizsgázóknak.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli tételek értékelésére adható összpontszám 50 pont.

Az emelt szintű szóbeli tételek kifejtésének értékelési kritériumai	Pontérték
<i>Tartalom</i>	(A feladat 30 pont + B feladat 10 pont =) 40 pont

- tématarítás
- a téma bemutatásában érvényesülő bibliaismereti, egyháztörténeti, etikai, teológiai, illetve kulturális tájékozottság, tárgyi tudás
- megfelelő szó- és fogalomhasználat
- gondolatgazdagság, problémaérzékenység

<i>Előadásmód</i>	(A feladat + B feladat =) 10 pont
-------------------	-----------------------------------

- a témák megfelelő világos felépítése
- logikus érvelés
- világos nyelvi forma
- lényegkiemelés, rendszerezés